

Таким чином, тренінг самоусвідомлення й особистісного зростання є однією з умов розвитку творчої педагогічної діяльності викладача, оскільки без пізнання себе, свого «Я», своїх прагнень і можливостей для самовизначення та кращої реалізації своїх сил не можливе творче самовиявлення, а отже і педагогічна творчість.

Саркісова О. Ю., асист.,
кафедра педагогіки та психології

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ НА ОСНОВІ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

В навчальному процесі вищої школи дедалі частіше використовуються інтерактивні методи навчання при організації занять у форматі тренінгу. Залежно від типу і, відповідно, цілей такого заняття викладач може застосовувати різноманітні інтерактивні методи, серед яких метод кооперативного навчання, метод групової дискусії, метод взаємонавчання та ін. Нагадаємо, що під інтерактивними методами навчання ми розуміємо методи активної взаємодії викладача і студентів, коли студенти є суб'єктами навчального процесу, а викладач є координатором дій студентів та організатором таких умов навчання, які б дозволили максимально ефективно реалізувати поставлені навчальні цілі заняття. Необхідними умовами при підготовці та проведенні заняття в форматі тренінгу ми вважаємо створення комфортної атмосфери, просторову організацію в приміщенні, сумісне (викладачем і студентами) вироблення правил роботи групи або мікрогруп, інструктаж студентів щодо правильного застосування інтерактивних методів у процесі заняття, обговорення критеріїв оцінювання роботи та доведення необхідності рефлексії в кінці заняття. Роздивимось детальніше ці умови.

Просторова організація. При проведенні тренінгу дослідники не рекомендують розсаджувати учасників у ряди, а пропонують розсаджувати їх у коло. Вони пояснюють це тим, що, сидячи один за одним, студенти знаходяться не в рівному положенні відносно позиції викладача та ті студенти, що знаходяться за

спинами інших, мають можливість бути виключеними із процесу навчання. А «коло» дає можливість, по-перше, створити атмосферу невимушеності та рівних можливостей для кожного, по-друге, викладачу так простіше вибудувувати «суб'єкт — суб'єктні» відносини зі студентами.

Сумісне вироблення правил роботи групи. Тут треба зазначити, що ні одна соціальна група не може існувати без правил. Але, коли вони продиктовані кимсь, їх, як правило, хочеться або виправити або порушити. Тому, психологи рекомендують обов'язково залучати всіх членів групи до вироблення правил роботи, для того, щоб кожен відчував «причетність» до спільної справи. До правил роботи можна віднести такі: «Давати можливість виказувати свою думку кожному». «Не переходити на особистості, а обговорювати тільки запропоновані ідеї». «Оцінювати тільки остаточну колективну відповідь». «Помилка — це не крах, а ще один шаг до цілі» та ін.

Інструктаж студентів щодо організації діяльності за допомогою інтерактивних методів навчання повинен включати в себе поетапний план дій учасників групи (розподіл ролей, завдань, сумісне вирішення проблеми, вибір найкращих пропозицій шляхом голосування, чітке дотримання часових обмежень виконання завдань, форма презентації результатів та ін.).

Після виконання та презентації завдання в мікрогрупі рекомендується провести рефлексію емоційного стану студентів. Для цього можна використовувати приблизно такі питання: «Чи легко працювалось вам у групі?», «Наскільки ви задоволені результатами?», «Щоб хотіли змінити?» Можна зробити це письмово, але обов'язково проаналізувати результати.

Обов'язковою умовою підготовчого етапу перед виконанням завдань оголосити критерії, за якими буде оцінюватись робота мікрогрупи та внесок кожного учасника окремо, якщо виникне така необхідність.

Як бачимо, підготовка та проведення тренінгу вимагає неабияких зусиль та часу як з боку викладача, так і з боку студентів. Необхідна попередня підготовка до проведення таких занять, яку краще проводити на індивідуально-консультативному занятті з представниками від різних мікрогруп. Якщо такої можливості немає — на заняттях краще використовувати лише деякі елементи тренінгу, які дозволять досягти не тільки навчальних, але й виховних і розвиваючих цілей навчання. І тим самим нададуть змогу розвинути комунікативні навички, навички співпраці та кооперування в навчальній діяльності.